

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA BIH
VIJEĆE ZA GENETIČKI MODIFICIRANE ORGANIZME**

Broj: UP-1-50-4-59-5/21.

Datum, 25.1.2022.

Na osnovu člana 56. stav (1) tačka a) *Zakona o genetički modifikovanim organizmima* („Službeni glasnik BiH“, broj 23/09), člana 126. stav (1) *Zakona o upravnom postupku* („Službeni glasnik BiH“, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), člana 18. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje* („Službeni glasnik BiH“, br. 78/12 i 62/15) po zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži GM soju MON 89788 jedinstvenog identifikacijskog koda MON-89788-1, podnesen od strane firme „BRAĆA PAVLOVIĆ“ D.o.o. Obudovac, sa sjedištem u Obudovcu, Šamac, ulica Obudovac bb, Vijeće za genetički modifikovane organizme (u daljem tekstu: Vijeće za GMO) je nakon razmatranja jednoglasno usvojilo i daje sljedeće

**M I Š L J E N J E
o podnesenom zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju**

Subjekt u poslovanju sa hranom za životinje firma „BRAĆA PAVLOVIĆ“ D.o.o. Obudovac, sa sjedištem u Obudovcu, Šamac, ulica Obudovac bb, podnijela je zahtjev za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži GMO koji je zaprimljen pod brojem UP-1-50-4-59/21 od 23.12.2021. godine i dopunom zahtjeva broj UP-1-50-4-59-2/21 od 18.01.2022. godine u Agenciju za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija).

Vijeće za GMO je nakon razmatranja gore navedenog zahtjeva, na devetoj sjednici Vijeća za GMO održanoj dana 21.01.2022. godine, ustanovilo da je u skladu sa članom 17a. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanja* („Službeni glasnik BiH“, br. 78/12 i 62/15) uz zahtjev, priložena sljedeća dokumentacija:

- Rješenje o registraciji broj 60-0-regZ-21-001437, od 03.11.2021. godine, sa punim nazivom firme;
- GMO certifikat izdat od strane nadležnog organa broj 2021-1226 od 02.07.2021. godine;
- Prevod GMO certifikata;
- Odluka Evropske komisije broj 2019/2083/EU;
- Ovjereni Izjava sa obrazloženjem da se proizvod ili proizvodi koji su predmet Zahtjeva koriste isključivo kao hrana za životinje;
- Naziv proizvoda koji sadrži dati GMO;
- Dokaz o uplati naknade za podnošenje zahtjeva za izdavanje rješenja o odobrenju (kopija uplatnice).

Pregledom dostavljene dokumentacije Vijeće za GMO je jednoglasno zaključilo da je kompanija „BRAĆA PAVLOVIĆ“ D.o.o. Obudovac dostavila zakonski propisanu dokumentaciju, te **daje pozitivno mišljenje o podnesenom zahtjevu za izdavanje rješenja o odobrenju za stavljanje na tržište Bosne i Hercegovine genetički modifikovane soje MON 89788 jedinstvenog identifikacijskog koda MON-89788-1 (kvantifikacija „Real-time PCR“), a koja će se koristiti isključivo kao hrana za životinje.**

Podnositac zahtjeva može koristiti genetički modifikovanu soju MON 89788 jedinstvenog identifikacijskog koda MON-89788-1 samo kao hrana za životinje u proizvodu sljedećeg trgovačkog naziva: Sojina sačma 45%.

Prilikom stavljanja naprijed navedenog proizvoda na tržište, a u skladu sa odredbama člana 52. *Zakona o genetički modifikovanim organizmima* („Službeni glasnik BiH“, broj 23/09) (u daljem tekstu: *Zakon*) i *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, podnositac zahtjeva je dužan osigurati da:

- a) na zapakovanom proizvodu na oznaci piše: „**Ovaj proizvod sadrži genetički modifikovanu soju (MON-89788-1)**“;
- b) se na nezapakovanom proizvodu ponuđenom krajnjem potrošaču oznaka: „**Ovaj proizvod sadrži genetički modifikovanu soju (MON-89788-1)**“ stavi na proizvod ili neposredno uz proizvod, kao i na pratećoj dokumentaciji (faktura).

U skladu sa odredbama člana 51. *Zakona*, podnositac zahtjeva je dužan u daljoj distribuciji prema subjektu u poslovanju sa hranom koji prima proizvod dostaviti dokumentaciju u pisanoj formi sa informacijama da proizvod sadrži ili se sastoji od genetički modifikovane soje MON-89788-1 i upoznati ih sa obavezom označavanja ovog proizvoda koji je namjenjen krajnjem potrošaču u skladu sa odredbama člana 52. *Zakona*.

U skladu sa odredbama člana 24. *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, podnositac zahtjeva je dužan osigurati:

- za genetički modifikovane organizme koji se koriste kao hrana za životinje i hranu za životinje koja sadrži ili se sastoji od GMO-a natpis „**genetički modifikovana soja (MON-89788-1)**“, biće u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje. Alternativno se te riječi mogu pojaviti u bilješci spiska hrane za životinje. Slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje;
- za hranu za životinje proizvedenu od genetički modifikovanih organizama natpis „**proizведен od genetički modifikovane soje (MON-89788-1)**“ biće u zagradama neposredno iza određenog naziva hrane za životinje. Alternativno se te riječi mogu pojaviti u bilješci spiska hrane za životinje. Slova moraju biti barem iste veličine kao i u spisku hrane za životinje.

Zabranjeno je stavlјati na tržište proizvode koji su predmet ovog mišljenja ako navedeni detalji nisu prikazani jasno, čitljivo i na način da se ne mogu brisati na propratnom

dокументu, ili, ako je to primjenjivo, na pakovanju na spremniku ili na njemu pričvršćenoj naljepnici/deklaraciji.

U skladu sa odredbama člana 24 stav (3) tač. c) i d) *Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za stavljanje genetički modifikovane hrane i hrane za životinje prvi put na tržište Bosne i Hercegovine i zahtjevima koji se odnose na njihovu sljedivost i označavanje*, u rješenju o odobrenju potrebno je navesti svako svojstvo ili obilježje kad se hrana za životinje razlikuje od svoje uobičajene slične hrane sa obzirom na sljedeće karakteristike i svojstva:

- 1) sastav,
- 2) hranjiva svojstva,
- 3) namjeravanu upotrebu,
- 4) implikacije na zdravlje određenih vrsta ili kategorija hrane, te navesti kad hrana za životinje može izazavati etičku ili religijsku zabrinutost.

Podnositelj zahtjeva kome se izda rješenje o odobrenju za stavljanje na tržište hrane za životinje koja sadrži genetički modifikovanu soju MON 89788 jedinstvenog identifikacijskog koda MON-89788-1 je obvezan voditi bazu podataka za period od pet godina od dana izvršenja svake transakcije u skladu sa odredbama člana 51. stav (5) *Zakona*.

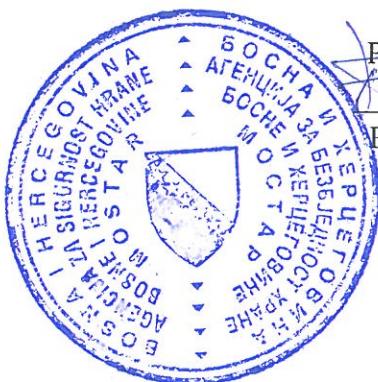
U skladu sa odredbama člana 51. stav (6) *Zakona*, u bazu podataka se unose sljedeće informacije:

- dodjeljeni jedinstveni kod proizvoda koji sadrže ili se sastoje od GMO-a u skladu sa odredbama *Pravilnika o uspostavljanju sistema za razvoj i dodjeljivanje jedinstvenih kodova za genetički modifikovane organizme* („Službeni glasnik BiH“, broj 68/12);
- informacije na osnovu kojih se može identifikovati subjekt koji je stavio na raspolaganje i subjekt kojem su proizvodi stavljeni na raspolaganje.

U skladu sa odredbama član 54. *Zakona*, podnositelj zahtjeva je dužan prilikom rukovanja, prevoza i pakovanja GMO-a popratnom dokumentacijom jasno obilježiti GMO koji je namijenjen direktnom korišćenju za hranu za životinje ili za preradu; naznačiti da nisu namijenjeni namjernom unošenju u okoliš, te navesti mjesto za pribavljanje daljih informacija.

Kao metoda za otkrivanje i identifikaciju genetičke promjene koristi se metoda bazirana na PCR u realnom vremenu („Real-time PCR“) za određivanje količine soje MON 89788 jedinstvenog identifikacijskog koda MON-89788-1 u proizvodu na koji se ovo mišljenje odnosi.

Referentni materijal: ERMR-BF410 dostupan je preko Joint Research Centre (JRC) Evropske komisije, Institut za referentne materijale i mjerjenja (IRMM).

Predsjednik Vijeća za GMO

Prof. dr. sci. Faruk Čaklovica